

ŘEHOLE A ŽIVOT

(září 2010)

O TICHU

*„Nebudete vyslovovat nadarmo svaté jméno Boží. Ve všem co říkáte a konáte, vy, vaše děti a členové vaší rodiny, se naprosto vyvarujte jakéhokoliv přísahání“
(řeh. TOM 1,2)*

***Vaše slovo at' je „ano, ano - ne, ne“;
co je nad to, je ze zlého. (Mt 5, 37)***

Výzva otce Zakladatele, abychom se zdrželi přísahání, se zakládá na přikázání Desatera: *Nebudete brát Boží jméno nadarmo* (Ex 20,7; Dt 5,11).

Ale terciář, který se vydává na cestu následování Krista cestou spirituality Nejmenších, je vyzýván k nevšední radikalitě.

Zdržet se přísahání nezavazuje pouze terciáře samotného, ale ukládá mu také, aby bděl nad všemi svěřenými osobami, které musí napomínat před zhoubným zvykem přísahání, a ukládá mu rovněž bratrsky napomínat každého, kdo by v kongregaci měl zvyk přísahat.

Zákaz přísahat byl příznačným nařízením pro sekulární řády v době, kdy byla Řehole sepsána. Také v *Supra Montem* – řeholi pro členy františkánského kajícího řádu – byl výslovný zákaz přísahání.

Použití přísahy bylo v době napsání Řehole Nejmenších povoleno pouze jako nástroj mající právoplatnou hodnotu, ale nicméně byl používán také v mezilidských vztazích jakožto způsob záruky a potvrzení věrohodnosti vyřčeného.

Nařízení zákazu přísahání v sobě tedy zahrnuje nabídku, aby se terciář ve svém konkrétním životě choval otevřeně v protikladu se zvyklostmi a skutky považovanými za legitimní.

Důvod k tomuto rozdílnému chování vychází ze skutečného a hlubokého zachovávání Božích přikázání, totiž druhého přikázání, které zakazuje přísahat, rouhat se, vyslovovat bezostyšně svaté jméno Boží, zneužívat slova Písma svatého. Protože ve všech těchto případech se bere Boží jméno nadarmo (p. F. Giry).

Vaše slovo at' je „ano, ano - ne, ne“; co je nad to, je ze zlého. (Mt 5, 37)

I když první kapitoly Řehole navrhují terciáři zachovávání Božích přikázání, z celého textu Řehole a jejího jádra, které směřuje ke křesťanské dokonalosti, vyplývá, že přílnutí k Zákonu nemůže mít pouze formální hodnotu omezenou nařízením, jak jsou popsána v komentářích ze 17. stol. otce Giryho

jako řeholní chování, ale postihuje člověka v celém jeho bytí, milování a jednání.

Předpisy Řehole se tedy nesou výhradně v evangelním duchu.

A skutečně, Ježíš v horském kázání navrhuje překročení staré spravedlnosti a vysvětluje, v čem spočívá nová Spravedlnost, která přesahuje spravedlnost zákoníků a farizeů. Podle této logiky máme mít v ošklivosti nejen každou falešnou a křivou přísahu, ale vůbec každé přísahání: při zemi, při nebi i při vlastní hlavě, protože nikdo nemá moc způsobit, aby jediný vlas zbělel nebo zčernal (Mt 5, 33-36).

V nové spravedlnosti, která se zakládá na zákoně lásky, není důvod pro jakoukoliv přísahu, ale je v ní pozvání k takovému mluvení, které je založené výhradně na pravdě.

Vaše slovo ať je „ano, ano - ne, ne“; co je nad to, je ze zlého. (Mt 5, 37)

Odpovědět na Boží přikázání nebrat nadarmo jeho Jméno, podle základního pohledu Řehole, předpokládá proměnu srdce a rozhodování člověka, který přijímá Boží jméno s vědomím tajemství a s vděčností za dar, který nám Bůh sám dal, když odhalil Mojžíšovi své jméno, a tedy svou podstatu (Ex 3, 14).

Proto nemůže být Boží jméno používáno jako nástroj k posílení hodnověrnosti člověka. Před Božím jménem nezůstává člověku, než zachovat se stejně jako Mojžíš, tedy zastavit se před keřem a zout si opánky, protože půda, na které stojíme, je posvátná (srv. Ex 3, 5).

Jestliže Bůh vstoupil do vztahu lásky s člověkem tím, že mu svěřil své jméno, což je On sám, člověk má přijmout a střežit jméno svého Pána aniž by se pokoušel používat jej téměř jako symbol moci, záruku své vůle, důvěryhodnosti a vážnosti.

Křesťan, a Nejmenší zvláště, je tedy vyzván, aby ve svém životě a ve svých vztazích volil Pravdu a oznamoval ji s pokorou a důvěrou, aby se vyjadřoval prostě, říkal to podstatné, vyhnul se klamu a především lži.

A skutečně, každá lež i ta zdánlivě nevinná pochází ze zlého, protože je nositelkou klamu, plodí dvojakost a nevyhnutelně rozděluje.

Vaše slovo ať je „ano, ano - ne, ne“; co je nad to, je ze zlého. (Mt 5, 37)

Skrze nabádání k radikální proměně našeho mluvení Zakladatel vybízí své syny a dcery, aby žili ve světě mezilidských vztahů takovým způsobem, že umenší prostor slovům, ponechávajíce prostor spíše tichu, a to takovému tichu, ve kterém může zaznít Slovo pravdy.

Velmi často přemýšlíme o tichu spíše v pohledu negativním a omezujícím, jako o protikladu k hluku a slovům. Ve skutečnosti má ticho pozitivní hodnotu: nejde ani tak o vyloučení slov, ale spíše o vytvoření místa pro Slovo. Zajisté omezení slov pomáhá, ale ticho je způsob, jak čekat, všimnout si a

naslouchat tomu, co se děje uvnitř i kolem nás. Je to způsob, jak se zahledět do vlastního nitra, jak se zastavit a objevovat tajemství našeho srdce a střed našeho života.

V tomto smyslu je ticho způsob komunikace, který pomáhá vstoupit do vztahu s druhým člověkem a také s Bohem. Jen v mlčení je možné naslouchat, ale především pouze v tichu je možné zachytit hlas Boha, který stále promlouvá tak jako k Eliášovi v šumění vánku (hlas jemného ticha – doslovný překlad: srv. 1 Kr 19,12).

Sám Ježíš řekl, abychom se nemodlili mnoha slovy, ale abychom vešli a zavřeli dveře do svého pokojíku (Mt 6, 6), kde je možné setkat se s Bohem, který promlouvá.

V řeholích pro řeholníky a řeholnice řádu Nejmenších je zmíněno zachovávání evangelního mlčení (IV Reg VIII, 36) ve stejné kapitole, která pojednává o ryzí a vytrvalé modlitbě (IV Reg VIII, 35). Mlčení se nabízí jako nezbytná podmínka k vytvoření prostředí pro vytrvalou a stálou modlitbu, to jest, aby nebylo narušeno trvalé spojení s Bohem, které je řeholníkovi předkládáno jako přednostní způsob, jak žít své zasvěcení.

Ale ticho je ukázáno také jako postoj, který nás otvírá bratrské lásce a pozvání, abychom nesoudili druhé, ale sami sebe a *vyhnuli se mnohému mluvení, které nikdy není bez hříchu* (srv. IV Reg VIII, 37).

Je zde jasné spojení s evangelní radou, která se nabízí laikům, s napomenutím *vaše slovo ať je „ano, ano - ne, ne“; co je nad to, je ze zlého*.

Pouze nezbytné mluvení nás chrání před nebezpečím mnoha slov, které nás stále víc vzdalují od Slova Pravdy, od Slova Lásky.

Vaše slovo ať je „ano, ano - ne, ne“; co je nad to, je ze zlého. (Mt 5, 37)

Přijměme tedy nabídku, abychom zakusili ticho v našem každodenním životě, znovu jej našli v hluku svých cest i vlastních životů zahlcených ruchem, znovu našli schopnost k otevřenému naslouchání a jen nezbytnému mluvení, které je postavené na Pravdě a nikdy se nevzdaluje od Lásky.

Povšimněme si, že: *Ticho nám nechybí, protože jej máme. Zjistíme-li jednoho dne, že nám chybí, znamená to, že jsme si jej nedokázali vytvořit. Všechen halas kolem nás nadělá mnohem méně hluku než my samotní.*

Opravdový hluk je ozvěnou věcí, které máme v sobě. Není to nevyhnutelně mluvení, které naruší ticho. Ticho je sídlem Božího slova a když mluvíme tak, že pouze opakujeme toto Slovo, tak nepřestáváme mlčet.

V klášterech mají pospolu obě místa, místo určené k chválám a místo určené k tichu nezbytnému pro chvály.

Na ulici, uprostřed davu máme k dispozici své duše jako takové hluboké místo ticha, kde může spočinout a zaznít Boží slovo.

Někdy uprostřed velkého množství lidí poznamenaných hříchem nenávisti, lakomství, či alkoholem zažijeme ticho pouště a naše srdce se usebere s velkou

snadností, protože Bůh tam dá zaznít svému Jménu: „Hlas volajícího na poušti“
(M. DELBRELOVÁ, Lidé ulice).

Jako Nejmenší se cítíme povoláni, abychom prožívali zkušenost ticha nezbytného ke chvále, ticha, které otvírá srdce k setkání s Bohem, ticha, které rozšiřuje prostor našeho srdce a uschopňuje nás přijímat a naslouchat *tichému, jemnému hlasu*, který nám odhaluje samotného Boha a jeho nabídku Lásky.

MODLEME SE:

*„Pane, pomoz mi vyhloubit
v mém srdci hluboký prostor ticha,
kde utichne každý hluk,
kde umlknou zmatené hlasy
mého přeplněného nitra,
kde se mohu zastavit a čekat,
až hlas Tvůj tichý, jemný hlas
do mě vstoupí a přetvoří mě.*

*Pomoz mi poznávat Tebe, živé Slovo,
abych mohl přijmout Tebe, pravé Slovo,
abych si mohl uchovat Tvou Lásku
a žít v Tvé přítomnosti navždy.“*